

REPUBLIKA RWANDY
Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską

Informacje ogólne:

Powierzchnia:	26 338 km ²
Ludność:	12,1 mln
Głowa państwa (prezydent):	Paul Kagame
Premier	Edouard Ngirente
Minister Handlu i Przemysłu	Soraya Hakuziyaremye
Ambasador Rwandy w Polsce (z siedzibą w Berlinie)	Igor Cesar
Ambasador RP w Rwandzie (z siedzibą w Tanzanii)	Krzysztof Buzalski
Najbliższe wybory parlamentarne	Sierpień 2024

1. Podstawowe informacje, sytuacja gospodarcza

Rwanda jest to państwo położone w środkowo-wschodniej części Afryki. Od strony zachodniej graniczy Demokratyczną Republiką Konga, od strony wschodniej z Tanzanią, od strony północnej z Ugandą, a od południowej z Burundi. Rwanda często nazywana jest krajem tysiąca wzgórz ze względu na pagórkowate ukształtowanie terenu w całym kraju.

Powierzchnia kraju: 26 338 km²; **ludność:** ponad 12 mln mieszkańców; **stolica:** Kigali; **język urzędowy:** kinyarwanda, francuski i angielski.

Walutą narodową frank rwandyjski (RWF), którego równowartość na dzień 30 maja wynosi: 1 USD = 924.26 RWF

W ostatnich latach rząd przyjął ekspansywną politykę fiskalną w celu zmniejszenia ubóstwa poprzez poprawę edukacji, infrastruktury i pozyskiwanie inwestycji zagranicznych oraz krajowych. Takie czynniki jak: niedobory energii, niestabilność w sąsiednich państwach oraz brak infrastruktury nadal utrudniają wzrost sektora prywatnego. W 2010 r. powstała pierwsza Specjalna Strefa Ekonomiczna (SSE) w Kigali. Rząd dąży do przyciągnięcia inwestycji w szczególności w takich sektorach jak: agrobiznes, technologia informacyjna i komunikacyjna, handel i logistyka, górnictwo i budownictwo.

Członkostwo w organizacjach i porozumieniach o charakterze ekonomicznym:

Rwanda jest członkiem Wspólnoty Wschodnioafrykańskiej (EAC), Unii Afrykańskiej (AU), MIGA, WTO, COMESA, czy WIPO oraz jest beneficjentem Aktu Afrykańskiego Wzrostu i Możliwości (AGOA), Porozumienia Handlowego EAC-UE (w tym z Polską) oraz, utworzonej w czerwcu 2015 r., Trójkątnej Strefy Wolnego Handlu COMESA-EAC-SADC (strefa stanowi rynek 600 mln potencjalnych klientów). Rwanda stale otrzymuje pomoc finansową od IMF i Banku Światowego.

2. Polityka gospodarcza

Priorytetem Rządu Rwandy jest zdecydowany wzrost znaczenia przedsiębiorczości prywatnej i odejście od systemu pełnej zależności od państwa oraz pomocy państw ościennych. Szczególną uwagę przykładą się do rozwoju specjalnych stref ekonomicznych, transformacji systemu logistycznego i promocji eksportu.

W podziale sektorowym, wyróżnia się kilka branż, w których Rwanda planuje bardziej znaczące inwestycje. W dziedzinie energetycznej rząd planuje przeznaczyć 311 mln USD na wydłużenie sieci energetycznej o kilka tysięcy kilometrów. Poza tym, Rwanda chce oprzeć tworzenie elektryczności w 90% na źródłach odnawialnych, co wiąże się z inwestycjami w elektrownie geotermalne (potencjał 740MW), słoneczne, mikro-hydroelektrownie (dostępnych ponad 100 miejsc na inwestycję prywatną w tym zakresie). Państwo we współpracy z amerykańską firmą Contour Global konstruuje też elektrownię gazową na jeziorze Kivu o mocy 100 MW. W zakresie ICT, jednym z istotnych projektów jest 5000 km światłowód o 9 regionalnych połączeniach z sąsiadującymi krajami. Poza tym, Rwanda inwestuje m.in. w technologię nawigacji powietrznej, system transmisji telewizyjnej, technologię 4G LTE (planuje pokryć 95% powierzchni kraju zasięgiem 4G LTE do 2017 r.), Park ICT będący inkubatorem start-upów.

Rwanda chce również rozwinąć transport powietrzny poprzez budowę do 2030 r. nowego lotniska międzynarodowego w rejonie Bugesera. Projekt ma pochłonąć 635 mln USD. Rozważając inwestycje w rolnictwo, 200 ha ziemi w Prowincji Wschodniej zostało przeznaczone na park florikultury. Fundacja Buffeta (nie jest to instytucja rwandzka) przeznaczy natomiast 500 mln USD na transformację produkcji rolniczej w tym kraju. W ramach 10-letniego planu inwestycyjnego zostanie skonstruowany system irygacyjny o powierzchni prawie 1000 km² oraz powstanie instytut edukacji rolniczej.

3. Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

• Rwanda-UE

Podstawą współpracy między Unią Europejską a Rwandą jest Umowa o partnerstwie z Cotonou, podpisana z 78 państwami AKP (Afryki, Karaibów i Pacyfiku) w 2000 r. Celem umowy jest zmniejszenie ubóstwa oraz stopniowa integracja gospodarek państw AKP z gospodarką światową. Finansowe wykonanie umowy z Cotonou jest przewidziane w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju (EDF – European Development Fund).

Unia Europejska i rząd Rwandy wspólnie ustalają program współpracy zgodnie z Programem Rozwoju Gospodarczego i Strategii Redukcji Ubóstwa. Zasadniczym celem jest poprawa jakości rządzenia, rozwój obszarów wiejskich oraz poprawę infrastruktury. UE przekazała Rwandzie w ramach EDF prawie 300 mln euro pomocy rozwojowej oraz dodatkowe 88 mln euro przeznaczone na realizację Milenijnych Celów Rozwoju.

Polityka UE w zakresie rozwoju handlu w Rwandzie ma zapewnić, że państwo to będzie w stanie skorzystać z dostępu do rynku UE i stopniowo włączyć się do systemu handlu wielostronnego.

Stosunki handlowe Unii Europejskiej z Rwandą oparte są na ramowej umowie o partnerstwie gospodarczym (tzw. interim EPA), która została paraflowana przez kraje członkowskie Wspólnoty Afryki Wschodniej (EAC) i Komisję Europejską w listopadzie 2007 r.

• Rwanda- Polska

Stosunki dyplomatyczne pomiędzy Polską i Rwandą zostały nawiązane 10 lipca 1962 r.

W 2002 i 2004r. w Polsce przebywały wojskowe delegacje z Rwandy. Polska nie jest stroną żadnych umów dwustronnych z tym krajem, ale po wstąpieniu do UE przyłączyła się automatycznie do

Porozumienia z Cotonou oraz Umów Wewnętrznych dotyczących Cotonou (tzw. *Internal Agreements*).

Kilka lat trwały negocjacje polsko-rwandyjskiej umowy o współpracy w dziedzinie obronności. W kwietniu 2010 r. Ministerstwo Obrony Narodowej RP odstąpiło jednak od kontynuowania prac nad projektem tej umowy, mimo iż przeszedł już on konsultacje międzyresortowe w kraju.

4. Wymiana handlowa z Polską (mln USD)

	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika 2018 2019	III 2020
Eksport	1,7	1,9	1,4	1,4	1,1	80,3	0,2
Import	2,7	1,3	1,2	0,7	1,6	236,9	0,5
Obroty	4,4	3,2	2,6	2,0	2,7	131,7	0,7
Saldo	-1,0	0,7	0,1	0,7	-0,5	-	-0,3

Źródło: INSIGOS

Wartość wymiany handlowej między Polską a Rwandą według danych za 2019 rok kształtowała się na poziomie 2,7 mln USD. Polski eksport do Rwandy, w porównaniu z rokiem 2017 spadł o około 20% i wyniósł 1,1 mln USD. Natomiast import towarów z Rwandy do Polski kształtował się na poziomie 1,6 mln USD i w porównaniu do roku poprzedniego wzrósł o ponad 136,9%.

W strukturze **polskiego eksportu do Rwandy w 2019 r.** największymi grupami towarowymi były:

- Produkty mleczarskie, jaja, miód naturalny – 0,3 mln USD (wzrost dostaw o ponad 110% w porównaniu z rokiem 2018);
- Reaktory jądrowe, kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne – 0,3 mln USD (wzrost w 2019 r. o 26% w porównaniu z rokiem wcześniejszym);
- Cukry i wyroby cukiernicze – 0,1 mln USD.

Natomiast w strukturze **polskiego importu z Rwandy w omawianym okresie** największymi grupami towarowymi były:

- Kawa, herbata – 1,5 mln USD (wzrost importu o 135,6% w porównaniu z rokiem 2019).

5. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Rwanda jest atrakcyjnym miejscem pod względem inwestycyjnym w Afryce z uwagi m.in. na stabilny wzrost gospodarczy.

Czynniki wzrostu:

- stabilne instytucje państwowe i niski poziom korupcji
- zwolnienia podatkowe oraz rozwój stref wolnego handlu,
- łatwy dostęp do rynku poprzez centralne położenie Rwandy w Afryce i sąsiedztwo trzech krajów EAC.

Reformy w zakresie przedsiębiorczości powodują, iż Rwanda jest najbardziej konkurencyjnym miejscem do prowadzenia działalności gospodarczej w Afryce Wschodniej. Według WEF Global Competitiveness Report zajęła pod tym względem 6. miejsce w Afryce.

Przeprowadzone reformy sprawiły, iż prowadzenie działalności gospodarczej w Rwandzie jest teraz łatwiejsze, szybsze i mniej kosztowne. Przykładem może być czas na rozpoczęcie działalności gospodarczej, który z 14 dni został zredukowany do trzech. Koszt rozpoczęcia działalności spadł z 109% do 10% średniego dochodu. Zostały również usprawnione procedury fiskalne i administracyjne dla przedsiębiorstw.

Sprawy gospodarcze państwa leżą w gestii Ministerstwa Handlu i Przemysłu Rwandy. Zadaniem tego resortu jest transformacja gospodarcza poprzez rozwój sektora prywatnego, integrację działań na rynkach regionalnych i globalnych oraz zapewnienie warunków uczciwej konkurencji i ochrony

MINISTERSTWO ROZWOJU

konsumentów. W ramach Ministerstwa działają: Departament do spraw Handlu, który odpowiada za współpracę regionalną i bilateralną, w tym z Unią Europejską, oraz Departament do spraw Industrializacji, którego celem jest wspieranie wzrostu gospodarczego. Priorytetowymi działaniami Departamentu są: koordynacja Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Kigali, industrializacja prowincji, promocja małych i średnich przedsiębiorstw.

Ministerstwo działa również poprzez następujące agencje:

- Rwanda Bureau of Standards (RBS)
- Rwanda Cooperative Agency

Inne ministerstwa zajmujące się kwestiami gospodarczymi to: Ministerstwo Infrastruktury (w tym do spraw transportu oraz wody i energii), Ministerstwo Rolnictwa oraz Ministerstwo Zasobów Naturalnych.

6. Dostęp do rynku

Rwanda jest atrakcyjnym miejscem pod względem inwestycyjnym w Afryce z następujących powodów:

- utrzymujący się wysoki i stabilny wzrost gospodarczy (ok. 7%);
- stabilne instytucje państwowe i niski poziom korupcji;
- sprawne reformy w zakresie przedsiębiorczości powodują, iż Rwanda jest najbardziej konkurencyjnym miejscem do prowadzenia działalności gospodarczej w Afryce Wschodniej – 6. miejsce w Afryce wg WEF Global Competitiveness Report;
- zwolnienia podatkowe oraz rozwój stref wolnego handlu;
- łatwy dostęp do rynku poprzez centralne położenie kraju i sąsiedztwo 3 krajów o wspólnej unii celnej.

Do priorytetowych sektorów inwestycyjnych Rwandy należą:

- infrastruktura (w tym rozwój kolei i transportu lotniczego);
- rolnictwo;
- energetyka;
- turystyka;
- budownictwo.

7. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej

W dniu 23 kwietnia 2015 r. w Warszawie odbyło się I Forum Gospodarcze Polska-Rwanda. 10 sierpnia 2015 r., podczas wizyty polskiej delegacji biznesowej z udziałem Podsekretarz Stanu MSZ RP, Pani Katarzyny Kacperczyk, w Kigali, zorganizowano Polsko Rwandyjskie Forum Gospodarcze.

We wrześniu 2015 r. z wizytą w Polsce odbyła delegacja MON Rwandy z generałem Patrickiem Nyamvumba. Delegacja wzięła udział w targach obronności w Kielcach.

27 kwietnia 2016 r. w Warszawie miała miejsce II edycja Forum Gospodarczego Polska-Rwanda, z udziałem przedstawicieli MSZ i Ministerstwa Rozwoju. Ponadto w maju 2016 roku odbyła się, do Rwandy polska misja branżowa, zorganizowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego i Łódzka Agencję Rozwoju Regionalnego.

8. Potencjalne dziedziny współpracy

Ze względu na możliwości zaistnienia polskiej przedsiębiorczości na rynku Rwandy można wyróżnić następujące, szczególnie perspektywiczne branże:

- ICT: dostarczanie technologii VOIP i innych technologii telefonicznych, 4G LTE, płatności mobilnych, sieci dostępu, systemów BPO, rozwiązań finansujących przedsięwzięcia ICT, usług rozwoju oprogramowania, rozwoju inteligentnej sieci energetycznej, obsługi przy budowanie parku technologicznego i centrów biznesowych; rekrutacja specjalistów i nauczycieli z branży ICT;
- Infrastruktura: dostarczanie usług specjalistycznych dla licznych projektów infrastrukturalnych, usług gospodarki przestrzennej i planowania urbanizacji; eksport materiałów (przede wszystkim metalu, cementu, stali), maszyn, sprzętu, narzędzi, systemów składowania; działalność deweloperska;⁴

inwestycje w centra handlowe, centra rozrywki, zakłady produkcji płytek i cegieł, hotele, apartamenty, budynki mieszkalne i komercyjne;

- Edukacja: dostarczanie know-how i szkoleń o różnych zagadnieniach, a przede wszystkim: turystyki i hotelarstwa, IT, rachunkowości, budownictwa, zarządzania, obsługi klienta, rolnictwa, rekrutacji nauczycieli i szkoleniowców; stworzenie centrów szkolenia zawodowego;
- Turystyka: zawiązywanie współpracy między biurami turystycznymi; organizowanie wycieczek polskich turystów do Rwandy; transfer know-how; inwestycje w parki rozrywki, akwaria, zoo, ogrody botaniczne, udogodnienia dla turystyki biznesowej;
- Energia i górnictwo: dostarczanie usług specjalistycznych (m.in. usług geologicznych), doradczych i pomocy technicznej dla licznych projektów energetycznych i górniczych, doradztwa i technologii w zakresie ochrony środowiska przy projektach górniczych, technologii przetwórstwa mineralnego, wydobywania, transmisji elektryczności; eksport paneli słonecznych i innych technologii pozyskiwania energii odnawialnej, eksport maszyn, materiałów i narzędzi, systemów kontroli i instrumentaryzacji; współpraca na zasadzie podwykonawstwa;
- Rolnictwo i branża spożywcza: transfer know how, zwłaszcza w dziedzinie sadownictwa, systemów irygacji, przetwórstwa żywności; eksport nasion, nawozów, małych maszyn rolniczych, systemów chłodzących, systemów składowania, systemów irygacyjnych, chłodzących maszyn transportowych i maszyn do przetwórstwa żywności, maszyn do pakowania, sprzętu dla małych gospodarstw rolnych.

9. Polskie placówki ekonomiczno-handlowe w Rwandzie

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Dar es Salaam

Ambasador: Krzysztof Buzalski

Kenya, Nairobi, 58 Red Hill Road off Limuru Road, 00100 Nairobi

Phone +254 20 712 00 19 Phone +254 20 712 00 20 Phone +254 20 712 00 21 24 hours support +254 713 816 166 Fax +254 20 712 01 06

nairobi.secretary@msz.gov.pl

www.nairobi.msz.gov.pl

Konsulat Honorowy Rzeczypospolitej Polskiej w Kigali

Konsul honorowy: Charles Ngarambe

Rwanda, Kigali, Avenue de la Justice, P.O. Box 3246

Tel.: (00-250) 788 300 340

c_ngarambe@hotmail.com cngarambe@gmail.com rwair@rwanda1.com

10. Placówka Rwandy w Rzeczypospolitej Polskiej

Embassy of the Republic of Rwanda

Jägerstrasse 67-69, 10117 Berlin

Telefon: + 49 30 209 16 590 Fax: + 49 30 209 16 59 59

E-mail: info@rwanda-botschaft.de

Strona internetowa: www.rwanda-botschaft.de

Na podstawie danych:

MR; MSZ; GUS; CIA The World Factbook; AfDB, OECD, UNDP African Economic Outlook; UNDP World Investment Report